

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/220533,Jan-Samsonowicz-19441983.html>
27.02.2026, 07:45

Jan Samsonowicz (1944–1983)

Współpracował z Ruchem Obrony Praw Człowieka i Obywatela oraz Wolnymi Związkami Zawodowymi Wybrzeża. W 1979 r. był jednym z założycieli Ruchu Młodej Polski.

[Zbrodnie komunistyczne](#)

30.06

Urodził się 27 marca 1944 r. w Gorlicach. W 1977 r. ukończył filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim, był poetą. Bezpieka zainteresowała się nim już w 1971 r. Był rozpracowywany przez Graniczny Punkt Kontrolny Port Gdańsk jako kandydat na tajnego współpracownika, co wynikało z tego, że jako pracownik PP „Hartwig” miał styczność z marynarzami statków z krajów kapitalistycznych. Samsonowicz podjął starania o rozwiązanie umowy o pracę, więc sprawa została zakończona. Materiały, złożone w archiwum KW MO w Gdańsku, nie zachowały się.

20 sierpnia 1976 r. został ponownie zarejestrowany, tym razem przez Wydział IV KW MO, do sprawy operacyjnego rozpracowania o krypt. „Dominik” z powodu zaangażowania w Duszpasterstwie Akademickim przy kościele św. Mikołaja w Gdańsku.

Po podjęciu pracy w Akademii Medycznej w Gdańsku został w 1978 r. wyrejestrowany ze sprawy „Dominik”, ale – jako współzałożyciel i aktywny działacz Ruchu Młodej Polski, związany z wydawnictwem pisma „Bratniak” – był z kolei rozpracowywany przez Wydział III KW MO w Gdańsku w ramach sprawy operacyjnego rozpracowania o krypt. „Samson”. W jego mieszkaniu, w którym odbywały się spotkania opozycjonistów, zainstalowano podsłuch (sprawę zakończono po śmierci Samsonowicza, materiały złożono do archiwum WUSW w Gdańsku; akta obu spraw operacyjnych zostały zniszczone przez bezpiekę).

W związku z działalnością w ROPCiO, SKS i RMP Samsonowicz był inwigilowany w ramach kolejnych spraw prowadzonych przez Departament III MSW w Warszawie: sprawy operacyjnego rozpracowania o krypt. „Hazardziści”, dotyczącej ROPCiO, sprawy operacyjnego rozpracowania o krypt. „Wasale”, dotyczącej SKS, oraz sprawy operacyjnego rozpracowania o krypt. „Arka”, dotyczącej RMP.

Samsonowicz był współpracownikiem WZZ Wybrzeża, powstałych w 1978 r.; współorganizował niezależne obchody rocznic 3 Maja, 11 Listopada i Grudnia '70 (w dziewiątą rocznicę Grudnia 1970 r. został przewencyjnie zatrzymany „w związku z zamiarem zorganizowania prowokacyjnych manifestacji”). Był autorem ulotek antykomunistycznych, organizatorem i uczestnikiem akcji ulotkowych, m.in. w sierpniu 1980 i marcu 1981 r. w kasynie MO i SB.

W sierpniu 1980 r. został delegatem Akademii Medycznej podczas strajku w Stoczni Gdańskiej. Był członkiem Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, prowadził punkt informacyjny służby zdrowia. Od września 1980 r., po przekształceniu MKS, był członkiem Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. Był przewodniczącym Komisji Zakładowej Akademii Medycznej, inicjatorem i redaktorem naczelnym pisma „Pomost”. W listopadzie 1980 r. współorganizował strajk okupacyjny w Urzędzie Wojewódzkim w Gdańsku mający na celu reformę służby zdrowia. W lipcu 1981 r. był delegatem na I WZD Regionu Gdańskiego, był członkiem Prezydium Zarządu Regionu i delegatem na I Krajowy Zjazd Delegatów. W połowie 1981 r. uczestniczył w głodówce protestacyjnej w Gdańsku w sprawie zwolnienia więźniów politycznych (cel osiągnięto). W listopadzie 1981 r. zrezygnował

z członkostwa w Prezydium Zarządu Regionu.

Działalność Jana Samsonowicza w Solidarności była kontrolowana przez KW MO/WUSW w Gdańsku w ramach sprawy obiektowej o krypt. „Klan”/ „Związek”. W aktach znajdują się doniesienia na Samsonowicza tajnych współpracowników: „Antoniego”, „Wolnego” i „Oriona”.

13 grudnia 1981 r. Samsonowicz został internowany w Ośrodku Odosobnienia w Strzebielinku; 13 lutego 1982 r. został przeniesiony do Ośrodka Odosobnienia w Ławie, skąd 21 czerwca 1982 r. przetransportowano go do Ośrodka Odosobnienia w Kwidzynie. Został zwolniony 16 lipca 1982 r.

30 czerwca 1983 r. znaleziono Samsonowicza powieszzonego na płocie przy stadionie RKS „Stoczniowiec” w Gdańsku. Od samego początku śledztwa Prokuratura Rejonowa w Gdańsku przyjęła tezę, że popełnił samobójstwo, i nie badała innych wątków, chociażby tego, że jeden ze świadków widział w nocy 30 czerwca w miejscu zdarzenia Samsonowicza w towarzystwie dwóch mężczyzn. Postanowieniem prokuratury z 30 listopada 1983 r. dochodzenie w sprawie jego śmierci umorzono wobec „niestwierdzenia czynu przestępczego”. Pogrzeb Samsonowicza, który odbył się 6 lipca 1983 r. na cmentarzu katolickim w Sopocie, przerodził się w manifestację patriotyczną. Ludzie idący za konduktem żałobnym mieli uniesione ręce w kształcie litery V. Trumna była okryta białą-czerwoną flagą z napisem „Solidarność”.

Pośmiertnie Jan Samsonowicz został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz [Krzyżem Wolności i Solidarności](#).

[Fragment tekstu Katarzyny Lisieckiej *Poświęcili życie dla Niepodległej – bohaterowie Solidarności*](#)

Dowiedz się więcej:

- [Śledztwo w sprawie śmierci Jana Samsonowicza – konferencja prasowa prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego i dyrektora pionu śledczego IPN Andrzeja Pozorskiego – Gdańsk, 30 czerwca 2023](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Zbrodnie komunistyczne

Biografie

Jan Michał Samsonowicz